

POSTANOWIENIE

10 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 10 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.G. i K.Z.

z udziałem B.B.

o ustanowienie służebności,

na skutek skargi kasacyjnej B.B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 30 stycznia 2025 r., II Ca 451/24,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o

charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uczestnik B.B. powołał się na wszystkie przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Nieważność postępowania uczestnik wiązał z art. 379 pkt 5 k.p.c. i pominięciem wezwania do wzięcia udziału w sprawie właściciela działki, po której przebiega odcinek kanalizacji opadowej, do której odnosiło się żądanie wniosku. W tym względzie należało jednak zauważyć, że zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, niewzięcie przez zainteresowanego udziału w sprawie toczącej się w postępowaniu nieprocesowym nie powoduje nieważności postępowania, ponieważ art. 379 pkt 5 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. odnosi się do podmiotu, który uzyskał status uczestnika postępowania, nie zaś podmiotu, w tym także zainteresowanego, który tego statusu nie posiadał; osoba taka może natomiast bronić swoich praw na podstawie art. 524 § 2 k.p.c. (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, zasada prawna, z dnia 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/10, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98).

Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Uzasadnienie wniosku nie przekonywało, by taka sytuacja miała miejsce w sprawie zakończonej zaskarżonym postanowieniem. Wbrew stanowisku skarżącego, Sąd Okręgowy nie przyjął, że rowy melioracyjne nie stanowią własności właścicieli nieruchomości gruntowych, przez które przebiegają. Wskazał

natomiast, czego nie można podważać, że rowy te, jako urządzenia melioracji wodnej, służą nie tylko właścicielowi gruntu, przez który przebiegają, lecz także właścicielom innych nieruchomości, na które mogą wywierać korzystny wpływ. Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika również, dlaczego Sąd Okręgowy, inaczej niż Sąd Rejonowy, uznał za wystarczające ustanowienie służebności gruntowej na odcinku do studzienki kanalizacyjnej na rowie melioracyjnym biegnącym po działce uczestnika ([...]), jak i działce [...]1. Uznał bowiem – czego nie dostrzeżono ani nie podważono we wniosku – że znoszenie przez właściciela rowu (nieruchomości, której rów jest częścią składową) odprowadzania i przepływu wód z sąsiednich nieruchomości stanowi jedno z ograniczeń współkształtujących prawo własności w rozumieniu art. 140 k.c. Argumentacja ta podważała tę zasadniczą część wywodów wniosku, w której wytykano, że zaskarżone postanowienie ustanawia prawa podmiotowe skuteczne wobec nieruchomości będącej własnością osób trzecich, niebiorących udziału w postępowaniu.

Z wniosku nie wynikało również, aby w sprawie rozstrzygniętej zaskarżonym postanowieniem wystąpiły przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący nie sformułował żadnego konkretnego zagadnienia prawnego, a założeniem wywodów dotyczących tej przyczyny kasacyjnej było przekonanie, iż korzystanie z rowu melioracyjnego na cudzej działce wymaga ustanowienia służebności, a skoro tak, to służebność winna obciążać wszystkie działki, na których ulokowane jest urządzenie, ponieważ odwodnienie ma kompleksowy charakter. Założenie to odrywało się jednak od stanowiska wyrażonego przez Sąd Okręgowy, o czym była mowa wcześniej. W zakresie rozważań mających służyć wykazaniu potrzeby wykładni art. 285 § 1 k.c., należało natomiast ograniczyć się do spostrzeżenia, że nawiązywały one do stanowiska, jakoby uprawnienie ustanowione przez Sąd Okręgowy miało obciążać prawo własności osób trzecich. Motywy zaskarżonego postanowienia – z przyczyn wskazanych już wcześniej – nie stwarzały jednak podstaw do przyjęcia takiego zapatrywania.

Ubocznie tylko należało wskazać, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ujawniał wyraźną argumentacyjną sprzeczność, przyoblekając w istocie te same kwestie prawne w ramy przyczyn kasacyjnych określonych w

art. 398 § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Jasne jest tymczasem, że albo w sprawie występuje zagadnienie prawne, a więc kwestia trudna, dotychczas nierozstrzygnięta i wymagająca pogłębionej analizy, ewentualnie – potrzeba wykładni relewantnych przepisów na szczeblu Sądu Najwyższego z racji ich ponadprzeciętnego stopnia trudności albo też skarga jest zasadna w sposób oczywisty, co zakłada niewystępowanie w sprawie żadnych zagadnień prawnych, poważnych wątpliwości interpretacyjnych lub rozbieżności w orzecznictwie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15).

W konkluzji należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając zarazem, że Sąd Najwyższy bada na tym etapie postępowania wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie, nie wnikając w zasadność podstaw kasacyjnych.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzczak

(K.G.)

[a.ł]